І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 157. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 17-го СЕРПНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 17, 1962 No. 157. VOL. LXIX.

ЗДА ЗАПОВІДАЮТЬ, ЩО ВОНИ ПЕРШІ ВИСАДЯТЬСЯ НА МІСЯЦІ

ВЕББ, ФОН БРАВН І АЙЗЕНГАВЕР НЕ ВІРЯТЬ В ТЕ, ЩО СССР ВЕДЕ ПЕРЕД В ДОСЛІДАХ НАД КОСМІЧНИМИ ПРОСТОРАМИ

Вашингтон. — Останні лети совєтських космонавтів майора Ніколаєва і полковника Поповича викликали подив у світі своїми рекордовими осягами, але науковці дивляться на них холодними очима та стверджують, що вони не принесли нічого нового в порівнянні з осягами попередніх совєтських космонавтів і американських астронавтів. Голова Аеронавтичної і Космічної Адміністрації Джеймс Е. Вебб відбув пресову конференцію 15-го серпня, на якій, разом із космічними фахівцями твердив, що навіть після нових совєтських летів ЗДА, а не СССР, зроблять перші висадку на Місяці в передбаченому американськими науковцями часі. Американські астронавти будуть перші на Місяці і щасливо звідтам повернуться на Землу — запевняв Вебб. Одночасно американці не заперечують недавніх успіхів совєтських космонавтів і президент Кеннеді вислав ґратуляції Хрущову, в яких заявив, що совєтський успіх є поважним кроком до того, щоб для мирних цілей дослідити космічні простори. Вебб склав свою заяву про те, що ЗДА перші будуть на Місяці вже після того, як англійський науковець сер Бернард Ловелл твердив, про те, що СССР виявив „військову вищість над ЗДА" під час осягів Ніколаєва і Поповича. Заступник Вебба д-р Г. Л. Драйден сказав, що СССР в деяких напрямках випереджує ЗДА, але в цілій космічній програмі він відстає. Він сказав, що про військовий аспект летів по космічних просторах повинні говорити фахівці з Департаменту Оборони. Англієць Ловелл казав, що СССР зможе тепер легко знищити американські наукові і розвідчі сателіти, які кружляють довкола Землі. Але Вебб заявив, що це не є так легко, як собі уявляє англійський науковець. Совєти могли випустити полковника Поповича слідом за Ніколаєвом, бо докладно знали все потрібне про обидва сателіти. Але вони не можуть пустити сателіт, який кружляв би в тій самій орбіті, в якій кружляють американські сателіти. Відомий фахівець від ракет, д-р Вернер фон Бравн, промовляючи на конференції в Політехнічнім Інституті стейту Вірджінія, сказав, що лети нових совєтських космонавтів в засаді не різняться від летів американських астронавтів Гленна і Карпентера. Фон Бравн заявив: „Ніщо не вказує на те, що СССР має щось нове в цих летах". Совєти мають сильніші ракети - підсилювачі, казав фон Бравн, але це вони мають вже від кількох років, і тепер тільки демонструють і хваляться перед світом, що можна зробити за допомогою цих сильніших ракет - підсилювачів. Заговорив про нові совєтські лети і колишній президент Айзенгавер, який тепер перебуває в Лондоні в Англії. Айзенгавер заявив, що він не вірить, щоб СССР перевищував ЗДА в дослідах над космічним простором. Айзенгавер говорив на пресовій конференції в готелі Савой до 100 журналістів. Він сказав, що ЗДА повинні ступнево підготовлятись до лету до Місяця, і, коли вже все буде готове, летіти туди. Вміжчасі не треба робити якихось „ефектовних показів".

Ґолдберґ твердить, що торговельний закон корисний для робітників

Вашингтон. — Секретар праці Артур Дж. Голдберґ, зізнаючи в Сенатській Фінансовій Комісії, твердив, що запропонований урядом торговельний закон про повновласті для Президента зменшувати мито від імпортованих товарів, є на довшу мету корисний для робітництва. Він признав, що внаслідок діяння нового торговельного закону втратять працю коло 90.000 робітників, бо збільшиться імпорт товарів із закордону. Але пізніше американські робітники користатимуть із наслідків нового торговельного закону, бо скріпиться американська економіка, буде більше праці і збільшаться заробітні платні. Ці користі перевищать втрати, які настануть спочатку діяння нового закону.

В нападі на поштовий віз бандити пограбували $1.5 мільйона

Плимут, Массачусетс. — 15-го серпня невиявлені досі бандити перевели напад на поштовий віз недалеко Плимуту і пограбували півтора мільйона долярів. Поліція і аґенти Федерального Бюра Інвестиґацій ведуть енергійне слідство, але покищо не є відомо, чи вони є на сліді злочинців. Поштовий віз перевозив із Кейп Каду, Масс., гроші із місцевих банків до Федерального Резервового Банку в Бостоні. Шофер і поштовий урядовець були озброєні револьверами, але під час нападу не могли з них користати. Бандити мусіли докладно знати про цей транспорт поштових грошей. Вони, чекаючи в автах, перепустили поштове авто і після того виставили знаки, щоб всі дальші авта звертали на бічні шляхи. Забезпечившся таким способом, злочинці дігнали поштовий віз і, виїхавши перед нього, один із бандитів в уніформі поліциста затримав поштовий амбулянс, наказав шоферові та урядовцеві під загрозою зброї положитися на підлогу авта та зв'язав їх і позатикав уста. Після того бандити всіли до поштового амбулянсу і поїхали далі.Подорозі вони затримувалися кілька разів, мабуть, передавали частину грошей своїм спільникам. В Рендолфі, 25 миль від сцени нападу, бандити висіли з амбулянсу, залишивши його на вулиці, і відійшли в невідомому напрямі. Це найбільший грабунок грошей у ЗДА, бо в 1950-му році, також в Массачусетсі, бандити пограбували були 1.219.000 долярів, які були власністю Корпорації Брінкс.

В АМЕРИЦІ

● **„Чарівний світ братів Ґрімміс"** — новий фільм в Ню Йорку, заснований на відомих всім казкам німецьких авторів, має більший успіх у глядачів, як новий фільм про початки християнства і відомого героя Бен-Гура. Ці фільми грають тепер у різних містах Америки і Канади.

● **Американське Лікарське** Товариство повідомило, що в минулому році за кару відобрано ліценції на виконування лікарської практики 102 лікарям. Крім того, трьох лікарів викинули з фахової лікарської організації, а 6-ох припинено у членських правах Американського Лікарського Товариства.

● **Президент Кеннеді** 14-го серпня підписав закон про видатки в сумі $5.334.609.500 на цілі департаменту здоров'я, виховання і добродійности. Ця сума є на $51.753.6000 менша від тієї, якої домагався президент Кеннеді. В цій сумі : $880 мільйонів на Крайовий Інститут Здоров'я.

Президент плянує відвідати Гаваї

Вашингтон. — З поінформованих кол повідомляють, що президент Кеннеді плянує цього року перед виборами відвідати стейт Гаваї, щоб допомогти там втримати демократам сенатське становище та здобути обидва становища в Палаті Репрезентантів. Президент мав би поїхати на Гаваї ще й тому, що він там не був під час виборчої кампанії в 1960-му році, хоч він був здобув тоді той стейт більшістю голосів тільки 115 голосів. Гаваї мають вибрати двох конґресменів. Демократичний кандидат на сенатора Деніл К. Інуї передбачає важку боротьбу з противником Бенджеміном Френклином Діллінґгемом. Демократи стараються також здобути обидва пости в Палаті Репрезентантів. Правибори відбудуться аж 6-го жовтня. Демократичних кандидатів на становища конґресменів є аж 5 і правибори вирішать, хто буде кандидувати у виборах. Республіканці мають тільки двох кандидатів на конґресменів. Демократи хотіли б, щоб Президент відвідав Гаваї ще перед правиборами, бо після того він має вести виборчу кампанію в користь демократичних кандидатів в континентальних стейтах. Головна ціль поїздки Президента на Гаваї, — це допомога вибрати демократичного сенатора.

П'ять кубинських спортовців вибрало свободу

Кінґстон, Ямайка. — Як повідомляють звідтіля, де відбуваються дев'яті Карібські Ігрища, п'ять атлетів Кастрової Куби вже попросило політичного азилю в ЗДА. Цих п'ять атлетів, які приїхали змагатися в підношуванні тягарів, мали одержати візи вже 14 серпня і ждуть першої нагоди переїхати до ЗДА. Організатори Карібських Ігрищ намагалися уникнути всяких політичних інцидентів вже від початку Ігрищ, але це їм не вдалося. Кубинські спортовці ведуть себе дуже буйночно та стараються звернути на себе увагу, вихваляючи свої спортові досягнення у соціялістичному устрої. Дотеперішні висліди Ігрищ не виявляють однак якоїсь переваги і вищости кубинських спортовців. Прізвища п'яти атлетів, які вибрали свободу, загально відомі всім учасникам Ігрищ, але ці втікачі з раю Кастра заховалися в безпечному місці до часу полагодження формальностей для виїзду до ЗДА. Цими новими втікачами з-поза залізної заслони Куби є: Хуліо Цеспедес — тренер, та змагуни Ігнасіо Геррера, Ґерардо Діяз, Серґіо Оліва і Хуан Торрез.

● **Представник корпорації** Дженерал Дайнемікс заявив, що чотири сателіти передаватимуть сиґнали підводному човнові типу Поляріс, що називається Александер Гемілтон, який спускатимуть на воду в суботу, 18-го серпня в порті Ґротоні, Конн. Човен „Поляріс" має інструменти, якими, бувши під водою, зможе відбирати сиґнали зі сателітів.

Українці в Бразилії плянують збудувати пам'ятник Т. Шевченкові в Куритибі

Куритиба. — В продовженні діяльности Комітету для Відзначення Століття Тараса Шевченка та придбання Площі України, що вже успішно закінчує виконання своїх завдань, в місті Куритибі створено Комітет Будови Площі України та пам'ятника Тарасові Шевченкові в Куритибі. Комітет складається з представників усієї української колонії в Парані і його початково обрано в такому складі: Ділова Управа — голова Степан Кобилянський, заст. голови і касир ген. Андрій Долуд, касир і голова Фінансової Комісії Юліян Сисак, секретар Микола Ґец, секретар і голова Технічної Комісії інж. Софрон Волошин. Члени Фінансової Комісії: Юліян Сисак, Ілля Горачук, Мирослав Сисак, Андрій Чайка, Михайло Голуб, Дмитро Маґас, Євгеній Гордушинський і ще два представники ТПУК-у. Члени Технічної Комісії: інж. Софрон Волошин, інж. Микола Ващинський, депутат Рафаїл Куліцький і Богдан Савицький. Радні Комітету: депутат о. Володимир Ханейко, депутат інж. Степан Микилита, депутат інж. Амброзіо Хома, д-р Петро Фірман, д-р Йосип Ділай, д-р Юліян Буський, Олена Колодій, Ольга Мак, Ольга Тадра Горачук, Режіна Лапунька та представники редакцій часописів „Хлібороб" і „Праця". Дальші члени Комітету будуть обрані в ближчому майбутньому. Комітет вже схвалив основи правильника своєї діяльности, уконституувався і розпочав свою працю, сподіваючись, що при належній співдії і допомозі громадянства виконає протягом 2-ох найближчих років свої завдання, означені самою його назвою.

В найближчу суботу Преосв. Шмондюк поблагословить нову церкву в Гантері

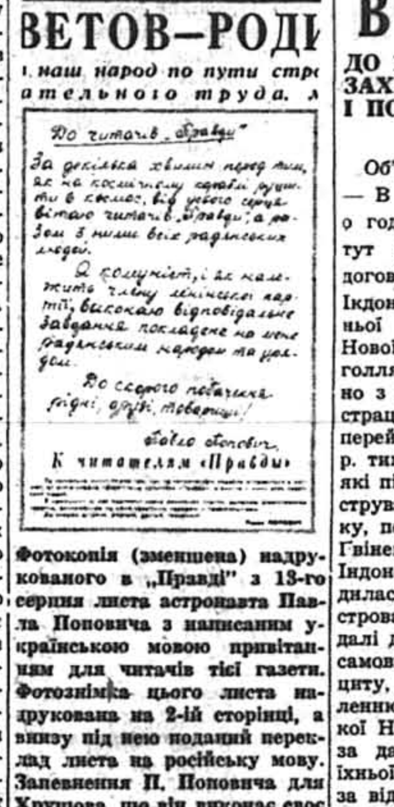
Гантер, Н.Й. — В найближчу суботу, 18-го серпня, Преосвящений Кир Йосип Шмондюк, український католицький єпископ Стемфорду, поблагословить тут новозбудовану українську католицьку церкву св. Івана Хрестителя. Церкву збудовано за дрібні пожертви та в великій мірі безкоштовною працею багатьох українців, зокрема тих, що придбали собі в цій гірській, вакаційній місцевості відповідні посілості, або проводять тут вакації. Збудовано церкву з ініціятиви та стараннями головно д-ра Івана Макаревича, що віддав на ту ціль відповідну площу та очолював будівельний Комітет, до якого, крім нього, входили ще проф. Сава Никифоряк, який заступає власників посілостей в Гантері, найстарший наш поселенець Гантеру та його некоронований „війт" п. Володимир Кобзяр та п. Ярослав Паладій, що є скарбником і автором проєкту моделю церкви, будівельний плян якої приготовив архітект Іван Жуковський. Контрольну Комісію Комітету очолюють інж. Орест Клюфас та п. Степан Щур. Благословення церкви, збудованої в гуцульському стилі, Владикою в найближчу суботу перед полуднем, 18-го серпня 1962 року, буде найбільшою церковною і національною подією українців цієї гірської околиці. Очікується з цієї нагоди великого здвигу народу, як це можна вносити з повідомлень з багатьох громад. При цій нагоді звертається увагу, що найвигіднішим виїздом з нюйоркського „трувею" в напрямі Гантеру є виїзд ч. 20 в Соґертіс, а не 21 в Кесткил, як це помилково подано раніше.

Преосв. Кир Йосиф Шмондюк
Єпископ Стемфорду

Астронавт Попович вітає читачів московської „Правди" по-українськи, а завдання виконує „по-русски"

Москва. — „Правда", орган Центрального Комітету Комуністичної партії Совєтського Союзу, надрукувала в своїм виданні з понеділка, 13-го серпня, написане українською мовою привітання астронавта Павла Р. Поповича для своїх читачів, подавши рівночасно текст промови Поповича з Нікітою Хрущовим, в якій він запевняє совєтського диктатора, що він виконає все „как надо, по-русски, по-советски, крепко и хорошо". А проте, написаний українською мовою лист Павла Поповича з привітанням для читачів московської „Правди" говорить своєю мовою, тим виразнішою на тлі виразного і без сумніву тенденційного підкреслювання українського роду Поповича в усіх совєтських повідомленнях, зв'язаних з цим астронавтом та його безперечними успіхами. Можна з певністю вважати, що своє привітання для читачів „Правди" астронавт Попович написав своєю рідною українською мовою не з власної ініціятиви і бажання, а на виразне замовлення, як для внутрішнього, так і зовнішнього вжитку совєтської пропаганди. Цей короткий лист мав би замаскувати жахливий факт посилюваної русифікації України, мав би закрити страшну дійсність, що не тільки в школах України домінує російська мова, але й — як це однодушно стверджують свої й чужі відвідувачі України — українську мову щораз рідше можна почути на вулицях Києва, Харкова чи Львова. Приємний факт привітання українською мовою славного астронавта для читачів центральної московської газети навряд чи замилить очі українських патріотів на страшну дійсність комуно - московського поневолення України.

ПРАВДА
ВЕТОВ—РОДИ
...наш народ по пути стр...
...ательного труда...

До читачів „Правди"

За декілька хвилин перед тим, як на космічному кораблі рушити в космос, від усього серця вітаю читачів „Правди", а разом з ними всіх радянських людей.

Я комуніст, і як належить члену ленінської партії, виконаю відповідальне завдання покладене на мене радянським народом та урядом.

До скорого побачення рідні, друзі, товариші!

Павло Попович

К читателям «Правды»

Фотокопія (зменшена) надрукованого в „Правді" з 13-го серпня листа астронавта Павла Поповича з написаним українською мовою привітанням для читачів тієї газети. Фотознімка цього листа надрукована на 2-ій сторінці, а внизу під нею поданий переклад листа на російську мову. Запевнення П. Поповича для Хрущова, що він виконає своє завдання „по-русски, по-советски, крепко и хорошо" надруковане в повідомленні агенції ТАСС на першій сторінці.

Приземлення Ніколаєва і Поповича відбулося на південь від Караґанди

Москва. — Згідно з офіційним совєтським повідомленням приземлення обидвох совєтських космічних кораблів „Восток 3" і „Восток 4", ведених чувашем Андріяном Ніколаєвим й українцем Павлом Поповичем відбулося в середу 15 серпня ц. р. ранком. О год. 2.55 нюйоркського часу приземлився Ніколаєв і шість хвилин пізніше, о год. 3.01 нюйоркського часу — Попович. За увесь час свого лету, що тривав 95 годин, майор Ніколаєв облетів Землю більш, як 64 рази, відбуваючи 1,612,000 миль шляху космічними просторами, а полковник Попович відбув понад 48 орбітних летів в сімдесять й одній годині, перелітаючи шлях довжиною 1,240,000 миль. Степовий пустинний район, в якому вони обидва приземлилися, в досить далекій відстані від себе, лежить на південь від Караґанди, ославленої своїми концентраційними таборами. Ближчого визначення місцевостей, де вони осіли і подробиць й опису приземлення їхніх космічних кораблів не подано. Поінформовано тільки, що обидвох виловили совєтські гелікоптери і перевезли знову ж у ближче невизначену місцевість, де їх мали вітати юрби народу, частуючи їх кавунами. Відпочиваючи в призначених для них приміщеннях, вони заявляли, що під час їхнього лету космічними просторами було їм вигідніше. Звідти ж вони обидва перевели телефонічну розмову з Нікітою Хрущовим, що перебував в Ялті, в Криму. Мати Ніколаєва Анна і батьки Павла Поповича в Узині над Дніпром прийняли вістку про повернення їхніх синів із сльозами. Батька Поповича, Романа показали в совєтській телевізії, зодягненого в українську сорочку в той момент, як сільські дівчата вітають його китицями цвітів із поверненням сина. Як повідомляють американські кореспонденти з Москви, московська публіка стежила за летом обидвох астронавтів і прийняла вістку про їх повернення з повною апатією.

Концерт молодих талантів відбудеться на Союзівці в цю суботу

Союзівка, Керґонксон, Н.Й. — В найближчу суботу, 18-го вересня ввечері, тут в рямках щотижневих мистецько-розвагових імпрез відбудеться вже на свій лад традиційний концерт молодих талантів. Подібний концерт відбувся з найбільшим успіхом уже минулого року. Молоді таланти — це переважно студенти музичних чи балетних шкіл, що приготовляються до мистецької кар'єри. Деякі з них під час вакацій затруднені на Союзівці. В програмі цьогорічного концерту молодих талантів виступлять: Христя Боднар, мецосопран, яка цього року закінчила коледж і рівночасно закінчила з найвищими відзначеннями науку сольоспіву, що його студіювала як стипендистка музичної школи Джуліярда. Танок на цьому концерті репрезентуватиме Нуся Сташинська, студентка коледжу, яка вже від десяти років студіює також балетний танок, добившись у цих студіях замітніх успіхів та яка має вже за собою ряд балетних виступів на українських і американських сценах. Інструментальну музику заступатимуть на цьому концерті Оля Кіра, студентка гри на скрипці в Українському Музичному Інституті, та молода піяністка Марія Цісик, стипендіятка музичної школи Джуліярд та відома вже зі своїх сольових і акомпаніяторських виступів. Крім цих солістів, в концерті виступить ще дівочий квартет в складі: Л. Васьків, Х. Боднар, М. Цісик і М. Нагоряк, що виконає ряд пісень в опрацюванні проф. Володимира Цісика. Виступить також хор працівників „Союзівки" під керівництвом проф. Вол. Цісика. Акомпаніюватимуть Л. Цегельська та А. Шуль. Вважається, що цей концерт молодих талантів належатиме до найбільш атракційних мистецько-розвагових імпрез Союзівки в цьогорічному сезоні.

ГОЛЛЯНДІЯ ПІДПИСАЛА ДОГОВІР З ІНДОНЕЗІЄЮ В СПРАВІ НОВОЇ ҐВІНЕЇ

ДО 1 ТРАВНЯ 1963 РОКУ АДМІНІСТРУВАТИМУТЬ ЗАХІДНЬОЮ НОВОЮ ҐВІНЕЄЮ ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ І ПОТІМ ЦЯ КОЛИШНЯ ГОЛЛЯНДСЬКА ТЕРИТОРІЯ ПЕРЕЙДЕ ПІД ВЛАДУ ІНДОНЕЗІЇ

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — В середу, 15 серпня ц. р., о год. 6.20 вечора відбулася тут урочистість підписання договору між Голляндією й Індонезією в справі майбутньої адміністрації західньої Нової Ґвінеї, що була досі голляндською колонією. Згідно з цим договором, адміністрацію над цією територією перебмуть з днем 1 жовтня ц. р. тимчасово Об'єднані Нації, які після семи місяців адміністрування 1 травня 1963 року, передадуть західню Нову Ґвінею під владу Індонезії. Індонезія із свого боку погодилася підготовити на адмінстрованій нею території, найдалі до кінця 1969 року „акт самовизначення" або плебісциту, який дасть змогу населенню колишньої голляндської Нової Ґвінеї висловитися за дальшою приналежністю їхньої країни до Індонезії або за відокремлення від неї і за незалежне існування. Присутній під час урочистости підписання договору, що відбувалася в приміщенні Ради Безпеки ОН, діючий генеральний секретар ОН У Тант склав обидвом сторонам ґратуляції за полагодження спору між обидвома країнами, що тривав майже тринадцять років, від 1959 року, коли Голляндія погодилася визнати незалежність Індонезії. Голови голляндської й індонезійської делеґації — індонезійський міністер закордонних справ Субандріо і голляндський амбасадор до ЗДА д-р Г. Г. ван Ройєн висловили сподівання, що порозуміння між обидвома країнами приведе до встановлення дружніх взаємин між ними. Д-р Субандріо підкреслив, що з підписанням договору про передачу західньої Нової Ґвінеї під владу Індонезії здійснилася бажана для всіх індонезійців єдність Індонезії і завершилася індонезійська боротьба за незалежність. Діючий генеральний секретар ОН У Тант склав теж подяку колишньому американському амбасадорові Елсвортові Бункерові, проєкт якого щодо розв'язки цієї спірної справи між Голляндією й Індонезією був покладений в основу підписаного договору, за його участь і зусилля в досягненні порозуміння. У Тант і його співробітники пропонують наменувати Бункера на керівника адміністрації ОН над західньою Новою Ґвінеєю в переходовому часі, але ж він на це не погоджується, заявляючи, що його місія — довести до порозуміння між Голляндією й Індонезією — закінчена. Територія дотеперішньої голляндської Нової Ґвінеї займає 340.000 квадратових миль, здебільша джунґлів, і вона заселена малорозвиненими племенами папуанців, кількість яких встановляють на 700.000. Належала Нова Ґвінея до Голляндії понад 350 років. Підписаний 15 серпня ц. р. договір вимагає для своєї дійсности ще його ратифікування урядами Голляндії й Індонезії.

Індонезія перевела новий десант на територію голляндської Нової Ґвінеї

Об'єднані Нації. — Голляндське представництво до ОН передало у вівторок 14 серпня на руки генерального секретаря ОН У Танта протест проти поновного десанту індонезійських військових з'єднань на територію голляндської Нової Ґвінеї. Відбувся цей десант, як стверджується в протесті, не зважаючи на те, що саме в час започаткування цих нових ворожих у відношенні до Голляндії дій, у ЗДА ішли і зближалися до свого завершення переговори між Індонезією і Голляндією в справі майбутнього державного статусу голляндської Нової Ґвінеї. Спроба десанту, переводженого го десанту, переводжуваного на шістьох кораблях, була ударемнена голляндськими збройними силами. Крім того індонезійські літаки скинули більшу кількість парашутистів на територію Нової Ґвінеї. Голляндські офіційні чинники в Новій Ґвінеї встановляють кількість парашутистів на яких 400 до 500.

Італія підтримує плян невтральних держав про негайне припинення атомових спроб

Женева. — Франческо Каваллетті, голова італійської делеґації на женевську розброєневу конференцію заявив, виступаючи в середу 15 серпня на черговому засіданні конференції, що Італія підтримує вимогу невтральних держав про негайне припинення нуклеарних випробувань і в атмосфері і під водою. Це, на його думку, мало б бути першим кроком до загальної заборони цих випробувань. Ця вимога була висловлена групою невтральних держав, що її очолює Об'єднана Арабська Республіка. Виступила найперше з цією суґестією Бразилія і потім приєдналися до неї крім Об'єднаної Арабської Республіки, ще Бірма, Індія, Ніґерія, Етіопія, Мехіко і Швеція. Великі держави, зокрема ЗДА і Совєтський Союз не зайняли ще конкретного становища до цієї вимоги. Американська делеґація заявляє, що ЗДА змагають до загального договору, який передбачає заборону усіх нуклеарних випробувань, значить і в атмосфері, і під водою, і під землею. Совєти теж обстоюють таку загальну заборону з тим, що залишають відкритою справу переводження атомових випробувань під землею. Комуністичні учасники конференції — Польща, Румунія, ЧСР і Болгарія — займають як і завжди невиразне становище, вичікуючи, що скаже Москва. Розбіжності між ЗДА й СССР в справі заборони нуклеарних випробувань стосуються тільки справи їхньої інспекції.

У СВІТІ

● **Римокатолицький** архиєпископ Відня кардинал Франц Keніґ мусів зрезиґнувати із відвідин Польщі, куди його запросив, для участи у Ченстоховських святкуваннях, в дні 26-го серпня ц. р., примас Польщі кардинал Вишинський. Кардинал Кеніґ не одержав візи — значить дозволу від польського комуністичного уряду на в'їзд до Польщі.

● **Совєтський журнал** „Международная Жизнь" опублікував дані, згідно із якими у вислідi детонування совєтської 50-меґатонової бомби над якоюсь із більших столиць світу може згинути дванадцять мільйонів людей. Розрив цієї бомби знищить територію площею в дві тисячі квадратових миль. Засяг знищення становитиме майже 30 миль. Смертна радіяція загрожуватиме на просторі яких вісім тисяч квадратових миль, що відповідає території стейту Массачусетс.

● **Кол. президент ЗДА Двайт** Айзенгавер виступив у вівторок, дня 14-го серпня ц. р. на прийнятті, влаштованому Британсько - американським товариством „Пілґрими" у Лондоні. У своїй промові Айзенгавер висловив ще раз конечність заснування Світового університету.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Трагедія неволі

Упродовж минулих кількох днів, коли сторінки світової преси та години радіових і телевізійних передач були заповнені повідомленнями про рекордовий лет довкола Землі двох совєтських астронавтів, Андріяна Ніколаєва та Павла Поповича, думки українців, без сумніву, зупинялися головно на одному з них: їхньому землякові Павлові Поповичеві, що літав у кабіні „Восток IV".

Різноманітні були ті думки й почування, і до речі буде віддати їм окрему увагу.

Насамперед треба ствердити об'єктивні факти. Совєтська преса виразно і з неприхованою цілеспрямованістю підкреслює український рід астронавта Поповича. Рівночасно з повідомленням про його виліт в орбіту в совєтській пресі появилися довгі описи його життя й кар'єри, його родини і його родинної місцевости, села Узин над Дніпром біля Києва. Московська „Правда" пише про нього, як про „сина українського народу", для якого найбільш улюбленою книжкою є „Кобзар" Тараса Шевченка. А на совєтській телевізійній програмі, передаваній частинно також в Америці, показувано інтерв'ю з батьками, при чому його батько, Роман Попович, виступав у вишиваній українській сорочці.

Багато дечого із совєтських повідомлень про український рід Поповича передано в американських повідомленнях, в яких нерідко називано самого Поповича „українським астронавтом". В американських повідомленнях також вказувалось, що як під час лету, так і після повороту на Землю, Попович виглядав „свіжіше", менше втомлено і поводився енергійніше, ніж Ніколаєв, при чому приписувалось це частинно його сильнішій конструкції, а частинно фактові, що він перебував в орбіті менший час.

Очевидно, немає українця, якого б ці вістки не цікавили, в якого не викликали б приємних почувань, без уваги на всі „обставини". А ці обставини можуть послужити черговим доказом великої трагедії українського народу. Немає бо сумніву, що Поповича випущено в орбіту з уваги не тільки на його кваліфікації, але й на його український рід. Це пробивається з усіх повідомлень, включно із надрукованою в московській „Правді" з 13-го серпня фотостатичною копією власноручно написаного українською мовою листа Поповича до читачів цієї газети. Також під час другої світової війни підкреслювано український рід, наприклад, ген. Тимошенка, були тоді й „українські армії", і „українські фронти", і медалі Хмельницького. Ціль наявна: в такий облудний спосіб заспокоювати українські аспірації, а світові доказувати, що в СССР немає національного гноблення.

Тим часом усе це ще більше підкреслює трагедію поневолення талановитого українського народу, якому не тільки не дають можливости проявляти своїх творчих сил для свого власного розвитку і своєї слави, але й змушують його „бути погноєм" для свого окупанта. Попович не перший приклад. Ними насичена історія України. Гоголь — в літературі, Богомолець — в науці, Мацієвич — в летунстві. А закордоном ще й сьогодні можна розгорнути книжку і прочитати в ній, що Шевченко — „рашан" поет.

Мабуть, немає українця, який не відчував би гордости за свого земляка, що добився виїмкових успіхів і вславився в тій чи іншій ділянці людських змагань і творчости. Але й немає українця, який не відчував би при цьому смутку, що все це йде на чужий рахунок, задля чужої слави. Можна собі тільки уявити, що коли українці навіть в умовах найгіршого поневолення вибиваються на вершини людської творчости, дивують світ своїми осягами, то який величезний вклад вони могли б дати у вселюдську скарбницю науки, культури і технології, якби були вільні.

Берлінське 13-го серпня

Неділя 13-го серпня 1961-го року залишиться в історії не тільки Німеччини, але й всього світу пам'ятною датою. Ранком того дня біля Брандебурзьких воріт і на сусідніх вулицях та площах поміж совєтською і західньою зонами з'явилися з'єднання комуністичної поліції, які почали відгороджувати колючим дротом Східній Берлін від Західнього. Згодом почали будувати високий мур, щоб не тільки припинити перехід людей між обидвома частинами міста, а й унеможливити оглядання того, що діється поза муром. Так постав ославлений „мур ганьби" — чудернацька і несамовита, здавалося б, спроба поділити насильно організм одного, заселеного членами того самого народу, великого міста.

В понеділок 13-го серпня цього року населення вільного Західнього Берліну відзначило цю трагічну для всієї німецької нації річницю антикомуністичними демонстраціями — жалобними походами з хрестами і написами „Ми обвинувачуємо", протестаційною мовчанкою. Придушені комуністичною окупацією східньоберлінські німці не мали змоги приєднатися до цих демонстрацій, і річницю насильного поділу Берліну „відзначували" тільки східньонімецькі комуністи, поліцисти й агенти... киданням газових та слізних бомб на демонстрантів.

На конвенції Ветеранів Чужоземних Воєн 12-го серпня цього року в Міннеаполісі державний секретар Дін Раск назвав берлінський мур пам'ятником поразки й невдачі і ствердив, що справді демократичні і вільні суспільства не мають потреби будувати мурів та дротяних заборол проти власного ж народу.

В основному ствердження керівника закордонної політики ЗДА слушне і справедливе. Але з комуністичного погляду, із становища накинутого Східній Німеччині Москвою комуністичного режиму збудування цього муру було конечністю. Комуністи, московські і берлінські, вважають, що вибудуваний ними мур є їх перемогою в боротьбі із вільним Заходом, із його способом життя, ідеями. Це відкрито й виразно стверджує перший заступник східньонімецького прем'єра Віллі Штоф у своїй, надрукованій 10 серпня ц. р. в московських „Ізвєстіях" статті, доказуючи, що тільки „укріплення державного кордону" між Східнім і Західнім Берліном дало комуністам змогу „пожвавити розвиток соціялістичної свідомости серед частини населення, особливо ж серед молоді", можливість підвищити продуктивність праці „працюючих мас Східньої Німеччини" і взагалі „будувати успішно" комунізм у цій країні. Якщо до цього додати ще не згадане Штофом автоматичне зменшення втечі східніх німців на Захід — 11.000 втікачів із Східньої Німеччини в останньому році проти трьох мільйонів у попередніх роках, то треба ствердити, що збудування берлінського муру було для Москви і її експозитури в Східній Німеччині питанням життя або смерти. Вони мусять мати „берлінський мур" не для того, щоб ударемнити вигадані ними „загрози німецьких реваншистів і мілітаристів" чи „затії західніх розвідок", але для того, щоб сховати від очей і свідомости поневолюваного ними населення живу, справжню оазу свободи, добробуту і достатнього життя, що нею був і є Західній Берлін під охороною західніх держав. Ця оаза свободи посеред комуністичного безпросвіття і злиднів є більшою загрозою для комуністичної системи, як військові залоги чи й атомові бомби, і тому з такою наполегливістю і Хрущов й усякі штофи намагаються не тільки відгородити від неї людей, але й цілком її зліквідувати. В цьому ввесь сенс викликаної Хрущовим берлінської кризи.

Ярослав Курдидик

ДВА НАЙБЛИЖЧІ МІСЯЦІ — КРИЗИ І НАПРУЖЕННЯ

І знову Хрущов, якого державний секретар Раск та його дорадники уважають за людину „емоційної вдачі, але при тому розсудливу і з критичним хистом", за людину, з якою можна багато легше договоритися, аніж з „поштивим Джо Сталіним" — показав зуби в Берліні. Можна сказати, що цим разом його зуби здавалися куди довшими й гострішими, як це було досі. Справа в тому, що Хрущов без будь-якого попередження перейшов від балачок до вчинків.

Після „муру ганьби", що поділив Берлін на вільну і невільну частини, розпочалася, понад усякий сумнів за інспірацією Хрущова, будова нових фортифікацій уздовж критичного шляху, що сполучає це місто із Західньою Німеччиною. У різних місцях того шляху появилися замасковані бетонові бункри, з яких можна буде не тільки перебивати альянтам транспорти, але, коли б зайшла потреба, цілковито їх спаралізувати. Коли до цього додати активність совєтських бойових літаків - винищувачів, що знову почали напастувати у т. зв. повітряних коридорах альянтські транспорти, які мають ґарантоване договором право безконтрольного лету, тоді стане цілком зрозумілою недавня заява Діна Раска перед групою сенаторів - консультантів. А в тій заяві державний секретар констатував факт, що ЗДА вступили знову в критичну стадію відносин із СССР, при чому найближчі два місяці будуть місяцями дуже підсиленого напруження у зв'язку з Берліном. Це буде, як висловився Раск, „блефова гра", що може навіть привести до війни, якої не хочуть ані американці, ані большевики.

Щоб належно усвідомити нову стадію цієї кризи, варто, хоч побіжно, пригадати попередні роки, в яких Захід, а точніше ЗДА, давав заколисувати себе пустомельними конференціями, що з малими перебоями тягнуться ще від Потсдаму. Коментатор Дж. Андерсен, що перебуває як американський кореспондент в Західньому Берліні, ось так характеризує цю своєрідну політичну баталію, що триває від 1947-го року:

„Всі наші дипломатичні представники в СССР, від Гаррімана аж до Томпсона включно, звітували ввесь час, що, мовляв, розгінна сила світового комунізму „тане" і тому треба сподіватися, що остаточне мирне зговорення з Москвою таки буде осягнене. Це, мовляв, лежить не тільки у сфері можливостей, але це слід прийняти, як неминучість. А до чого ця политика зволікання і вичікування привела, найкраще підтвердив недавно совєтський амбасадор у ЗДА, Анатоль Добринін. Коли А. Гарріман запитав його, як слід розуміти совєтську політику злагоди в Ляосі й зачіпну політику в Берліні, Добринін, іронічно посміхаючись, відповів: „Це наш совєтський твіст". Таку відповідь большевицького дипломата, завважує Дж. Андерсон, слід розуміти так, що совєти цілими роками приграють нам монотонну індійську мелодію, під яку західні політики, а в першу чергу наші, викручуються немовби загіпнотизовані кобри..."

Адже навіть державний секретар Раск, який, щоб „уласкавити та приєднати" большевиків, признає, що всі окуповані ними краї із Україною включно слід уважати „за історичну цілість Росії" — проговорився був на своїй останній пресовій конференції, що всі попередні політичні дебати з представниками СССР обмежувалися тим, щоб „усувати незначні перешкоди й узгіднювати дрібні, не основні варіянти в наших політичних взаємовідносинах". Але тепер, каже Раск, альянти дійшли до самого кореня справи, коли стали перед вимогами Москви усунути залоги великих держав із Західнього Берліну і замінити їх залогами малих держав, членів НАТО і Варшавського пакту. Державний секретар заявив, що ці вимоги навіть не беруться під розвагу і що вони не можуть бути базою для будь-яких переговорів у справі Німеччини. Поки большевики настоюватимуть на скасуванні ґарантованих договорами прав західніх великодержав у Західньому Берліні, доти всякі переговори у тій справі будуть цілком даремні.

У зв'язку з новим напруженням американські військові коментатори вбачають найбільшу небезпеку якраз в тому, що Хрущов та його дорадники можуть недоцінювати американської рішучости залишитися у Берліні, не так може з політичної конечности, як головним чином з міркувань принциповости.

Хрущов нахвалявся в одній із останніх своїх промов, що „ЗДА мусять не раз, а сто разів подумати перед тим, як встрявати у війну за Берлін, при чому вони мусять взяти до уваги найважніше, що Америка далеко, а в майбутній війні рішатимуть хвилини, і до того ж може забракнути засобів для цього".

Військові фахівці ЗДА твердять зовсім протилежне: що якраз СССР може „забракнути віддиху" у першій і вирішній рунді майбутньої війни. І про це говорить найвимовніше аналіза американських і совєтських нуклеарних проб, які показали наявно абсолютну перевагу ЗДА в ядровій силі. Є також здогади, що своїми останніми двома космонавтами Москва має на меті приголомшити Захід новим большевицьким досягненням і замаскувати неполадки в ядровій царині, в якій СССР за останні два роки залишився супроти ЗДА далеко позаду. Проте, останні лети совєтських космонавтів, не перерішують успіху Москви в перегонах із ЗДА. Для учених не були ці лети ніяким науковим осягом.

ПЕРЕД ЗРИВОМ В КИТАЇ?

Джозеф Алсоп, один з найвидатніших американських публіцистів, брат публіциста Стюарта Алсопа, вмістив у „Сатардей Івнінґ Пості" з 11-18-го серпня ц. р. велику статтю під пророчистим заголовком: „Назріваючий вибух в червоному Китаї". Стаття заслуговує на увагу хоч би тому, що редакція цього журналу характеризує автора, як одного з найкращих знавців Китаю. Джозеф Алсоп був у Китаї з командантом американського летунського з'єднання „Летючі Тигри", генералом Клер Ченнолом, попав там у японський полон, а після війни збирав вістки про Китай у дипломатів в західніх столицях і сам часто виїздив до Гонґ-Конґу для студіювання китайських справ на порозі червоного Китаю.

Описуючи неймовірні злидні китайських народніх мас під комуністичним режимом, Джозеф Алсоп ставить запит: до якого ступня комуністична поліційна держава може збільшувати тягар народнього горя? Автор заперечує тезу, начебто народні злидні можуть простягатися в безконечність. Він твердить, що межа мусить бути, і що саме тепер трагічні відносини в комуністичному Китаї дійшли вже до тієї межі, поза якою неминучим стає радикальне потрясення. Американський публіцист проводить паралелю між політикою Сталіна і політикою Мао Тсе-тунґа. Він пояснює, що Сталін міг коштом життя 17 мільйонів людей, в тому числі коштом жертв великого голоду в Україні, переставити СССР на промислову державу. Сталін міг обнизити життьовий рівень своїх нещасних громадян, бо той рівень був ще високий порівняно з життьовим рівнем китайської селянської маси. І тому, коли в 1959-му році Мао Тсе-тунґ, наслідуючи Сталіна, проголосив „великий скок уперед", що ним мала бути індустріялізація Китаю коштом селянства, запроторюваного в сільські комуни, — той експеримент вправді на короткий час підвищив промислову продукцію, але скінчився катастрофою сільсько - господарської продукції і повним банкрутством згаданих комун.

Ситуація в комуністичному Китаї стала катастрофічною для панівного режиму не тому, що в тому 1959-му і в наступному 1960-му роках настав голод, — а тому, що, всупереч усім заходам комуністичної влади, цей голод тривав також у 1961 і 1962 роках. Автор заперечує, начебто це „нормальне" китайське явище, і рішуче заперечує також, що причиною цієї голодової катастрофи були стихійні нещастя, як твердить комуно - китайський режим. Занархізування хліборобства, знищення живого хліборобського ременанту та відсутність сільсько - господарських машин, брак погноїв, заламання цілої системи і, найголовніше, доведення китайського селянина до стану повної апатії — це найголовніші причини сучасного перманентного голоду в Китаї. Внаслідок цього голоду автор передбачає одну з трьох можливостей: 1) загин яких 150 мільйонів китайців, чого найбільше бажає собі Мао Тсе-тунґ, бо тоді легше було б реалізувати плян упромисловлення країни; 2) палатна революція, яка покликала б до влади нову кліку, що проголосила б китайський НЕП за зразком Леніна, або взагалі відмовилася б від комунізму і 3) революція народніх мас проти комуністичного режиму. Автор схиляється до цієї останньої можливости, пригадуючи історичні прецеденси, коли в Китаї вибухали спонтанні революції, в яких військо з-правила ставало по стороні селянства. Джозеф Алсоп вказує на недавню масову втечу китайців до Гонґ-Конґу, спершу толеровану комуністичним режимом, і на зосереджування збройних сил над Формозькою протокою — як на докази слабости комуністичного режиму. Автор твердить, що панівна комуно-китайська верхівка дійсно налякалася непередбачених нею катастрофічних наслідків „комун" і дійсно боїться висаду на китайський суходіл армії Чіянґ Кай-шека.

На доказ того, в якій мірі комуно - китайський уряд став нервовий і затратив почуття реальних можливостей, як гарячково шукає він виходу з грізної внутрішньогосподарської і політичної ситуації, Алсоп наводить останній наказ Чу Ен-лая, згідно з яким 30% мешканців усіх китайських міст мусять негайно взяти участь в сільсько - господарській кампанії. З одного міста Кантону мало рушити на село 800.000 людей. Цей утопійний плян мусить скінчитися новою катастрофою. Бо, — як каже Алсоп, — 30 мільйонів мешканців китайських міст голодують і не мають праці, але навала такої маси голодних людей з міста на голодне село мусить поглибити злидні одних і других. Саме така навала голодних міщухів вглиб китайських провінцій стала безпосередньою причиною „ексодусу" китайців кілька місяців тому, який здивував світ і дуже скомпромітував комуно - китайський режим.

Алсоп твердить, що комуністичний уряд Китаю не довіряє військам, які довший час перебували над Формозькою протокою, і тому, заалярмований буйдючими заявами Чіянґ Кай-шека, мусів перекинути туди нові війська. Проти твердження, що військо, яке в комуністичних країнах користується спеціяльними привілеями, не підтримає антикомуністичного бунту доведених до розпачу мас — автор пригадує, що на Мадярщині упривілейоване військо солідаризувалось з революціонерами. І тому він запевняє, що вибух народнього гніву в комуністичному Китаї є реальною можливістю.

Таким чином він цілком підтримує твердження офіційних кіл на Формозі, які, покликаючись на відомості своєї розвідки, передбачають революцію в комуністичному Китаї. Лихо в тому, що не тільки британські власті в Гонґ-Конґу насильно відсилали китайських втікачів назад комуністам, але й політика ЗДА рішуче проти „втручання" у справи китайського суходолу, забороняючи Чіянґ Кай-шекові приготовляти збройний похід.

Париж після деколонізації

(Лист із Франції)

1-го липня Альжир став незалежною державою. І хоч у цій новій державі кипить боротьба між провідниками національної революції, а в південну Францію прибувають щораз нові втікачі з Альжиру, це не порушує спокою Франції. Господарське життя йде нормально, не чути про нові атентати безглуздої Організації Таємної Армії, що так неславно записала убивствами і пожежами останню сторінку панування французів в Альжирі. І хоч сам Париж пережив хвилю масової психози, коли безборонних альжирців убивали на вулицях і топили в Сені, це вже все минуло.

Париж спорожнів. Багато фабрик замкнули свої брами, робітники повиїздили на відпочинок. У Франції автомобілі ціною доступні широким масам і тому моторизація тут дуже поширена.

В Парижі діє уряд, який думає за Францію. Французький громадянин мало цікавиться політикою, він каже: „Політика — це ремесло уряду". Той факт, що французькі громадяни вже не мусять воювати в Альжирі, збільшив популярність де Ґоля. Однак, цей уряд стоїть перед новим завданням в Північній Африці.

Склалася парадоксальна ситуація: альжирці ненавидять французів, але мусять з ними співпрацювати, бо з Франції найлегше їх нова держава може одержати фінансову й іншу допомогу. Комуністичні держави, що постачали альжирцям зброю, самі переживають господарську кризу і не можуть дати мільйонів, яких Альжир потребує. Джерела нафти, відкриті французькими інженерами в Сагарі, потребують вкладу дальших капіталів, і ці фінанси можна дістати тільки з Франції.

В Альжирі створилася фактично влада військова — Армія Національного Визвольного Фронту. Це єдина міцно зорганізована сила в тій країні. Така ситуація нагадує дещо положення України після революції Б. Хмельницького в 1648-му році: Україну поділено на області — полки, сотні і на кожній такій території військові начальники мали в своїх руках також цивільну владу.

Альжирський уряд не має грошей, щоб платити своєму військові. Він міг би цю армію демобілізувати, але де знайде працю в зруйнованій країні ця маса людей, що звикла воювати? Уже тепер, як повідомляє місцева преса, альжирські вояки хапають заможних французів в Альжирі і вимагають за них викупу: це — оригінальне джерело фінансування армії. Отже, щоб не дати розростися анархії, уряд де Ґоля мусить думати про субсидію альжирському урядові на оплату воякам, з якими французька армія сім років вела криваві бої. Така буває іронія історії...

Поки справа Альжиру не буде зліквідована, де Ґоль може спокійно виконувати свою владу, яка не вкладається в жадні теорії державного права: є парлямент, в якому більшість, по суті, могла б повалити уряд, але — боїться за наслідки. Президент звертається до народу (плебісцит) в питаннях, які міг би вирішити парлямент. Але при тому в країні вільно діють усі партії і виходить преса всіх напрямків. Очевидно, політичне пожвавлення настане після ліквідації хаосу в Альжирі, і для цього де Ґоль необхідний.

Viator

Є ЖІНКИ....

Є жінки, немов зірки небесні,
Що згоряють,
впавши з висоти.
Я ловив їх усмішки облесні,
Та була у серці тільки ти.

Є жінки, немов квітки весняні,
Що шершавий
пробивають сніг.
Я стояв над ними
в здивуванні,
Та тебе забути я не міг.

Є жінки, немов листки осінні,
Що летять з вітрами вдалину.
Я ходив за ними в отупінні,
Та кохав тебе лише одну.

Раптом я збагнув,
що ти кохана,
Не зоря, не квітка, не листок.
Ти для мене мила і жадана,
Найзвичайніша з усіх жінок.

ДМИТРО ПАВЛИЧКО

Роман Ільницький

Англо-Франко-Українська Держава в Канаді?

ЗА НОВУ ІДЕОЛОГІЮ НА ПІВНІЧНО-АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНТИНЕНТІ

(Дискусійне)

(12)

Нарешті не треба недоцінювати значення такої масової організації для нашого національного життя і для збереження наших людей від асиміляції. Вона була б природнім полем діяльности для всіх молодих українців, які хотіли б брати участь в громадському і політичному житті. Скільки творчої активности і духа боротьби внесли б ми в нашу громаду, коли б водили її кожного року в бій за успіхи наших кандидатів. Одні такі вибори зробили б для збереження нашої молоді при українстві більше, як сотні теоретичних доповідей, не пов'язаних з проблемами місцевого життя. Українського патріотизму треба вчити на практичних завданнях цього терену, а теоретичне виховання має лише доповнювати виховну дію.

На запит, чи таке ставлення справи можливе з формально-правного боку — я вже відповів. Додатково варто навести ще такі факти, як дуже сильні польські демократичні клюби, як Американсько - Литовська республіканська ліга, що є фактично філією Республіканської партії, та й врешті не можна забувати за українські партійні клюби.

16. Шлях слави чи повний жолоб

Хтось, може, прочитавши все тут написане, запитає: ну і що з того? Що нам, поодиноким людям і цілій суспільності, принесе програма збереження нашої національно-культурної ідентичности в рамах американського і канадійського народів? Чи буде нам від того легше? Чи будемо мати з того якусь користь? Чи будемо краще жити?

Такі питання цілком можливі, але на них є тільки одна відповідь: у нагороду за здійснення такої програми будемо мати, очевидно, і матеріяльні користі і будемо краще жити, але передусім будемо мати духове задоволення й моральну сатисфакцію. Більше нічого. Але й більше нічого не треба. Коли б людям і народам цього не вистачало, коли б в їх житті не відігравали ролі такі фактори, як національна і особиста гордість, духове вдоволення з перемоги, тоді бодай якась половина з тепер державних народів зреклася б самостійности в користь сильніших, ліпше зорганізованих та багатших держав і користала б з їх благ. Зрезиґнував би з своєї боротьби за державність також український нарід і зажив би спокійним життям у російській імперії. Бо що дасть українцям самостійна Україна? Чи щось більше від того, що може їм забезпечити велика, сильна, могутня і респектована російська імперія? Що дало Індії відірвання від Англії?

Але цих справ не треба арґументувати. Їх більше відчувається, як розуміється. Хто того відчуття не має, той не набуде його й інтелектуальними розважаннями.

А все ж присутність або відсутність цього відчуття вирішує про придатність суспільностей творити і керувати державами або бути керованими і опановуваними.

Ми, українці в ЗДА і Канаді, як досить значна частка українського народу, маємо в собі всі його характеристичні риси: добрі і погані. Опинившися на свободі, ми можемо показати й доказати, яким був би цілий український нарід, коли б він був на свободі. Коли ми нічого не докажемо, то найправдоподібніше не буде здібним до більших досягнень також український народ навіть тоді, коли він визволиться. І тому ми і для нас самих і для зовнішніх обсерваторів є експериментальним матеріялом, з якого вже нині можна оцінювати цілість. Нарід, хоч би який здібний, не має шансів затриматися, коли в нього відсутня національна амбіція і коли в його провідних шарів немає бажання панувати.

Те саме треба сказати про нас в Америці і в Канаді: коли ми будемо йти лише за тим, що корисне, а не розвинемо в собі гону до того, що приносить славу, то ми загинемо. До суспільности, яка не має віри в свою вартість і не має бажання ту вартість зберегти й поширити її на інших, не можна говорити про такі речі, про які говориться тут. Така суспільність буде керуватися не шляхетними почуттями, а нюхом, буде йти туди, де пахнуть повні жолоби. Вона буде йти на готове, а не буде в муках і труді будувати свої вартості, рівні з тими, до яких вона пристає.

Це не фраза і не вигадка одіозних расистів, а факт життя, що є народи, які мають дуже розвинений смак до панування і володіння, а є й такі, які того смаку не мають, і їм байдуже, чи вони панують, чи над ними панують.

Наша поведінка на чужині і цілі, які ми перед собою будемо ставити, видадуть присуд не тільки на нас, а й на цілий український нарід, хто ми такі в сенсі державно-творчому: чи належимо до тих, які мають смак в пануванні, чи до тих, які мають нюх до наживи.

Ще кілька практичних прикладів на підтримання моєї теорії американської нації, яку я тут обґрунтовував.

Ірлянці вже є в Америці двісті років, але й донині зберегли свіжим почуття своєї етнічної і культурної ідентичности. Зовнішнім виявом цього є, між іншим, їхні прекрасні й динамічні паради в день св. Патріка. Я цього року був вперше на їх маніфестації, і, признаюсь, навіть я, що відкидаю думку про те, нібито всі етнічні групи тут перетворилися в однотипну американську масу, отже навіть я був здивований аж таким яскравим виявом гордости ірлянців в Америці, які мали тисячі написів на грудях: „поцілуй мене, бо я — ірляндець", „бути ірляндцем — це гордий привілей", „є тільки два роди американців — один з них це ірляндці, а другий це ті, які хотіли б ними бути" і багато інших в цьому роді. Дехто каже, що це, мовляв, пустота, це ще нічого не говорить, ірляндці носять такі написи не для того, щоб виявити свої почування, а для того, щоб трохи побавитись на вулицях. Вони, мовляв, цілковито зденаціоналізовані. Але для мене існування ірляндської гордости в цій країні не підлягає сумнівові. Може хтось запитає: ну, і що з того? На це „ну" я вже відповів. А тепер скажу: а ви не були б горді, коли б на маніфестацію з нагоди роковин Шевченка приходили десятки тисяч не-українців? Не раділи б, якби Президентом держави був політик українського роду? Якби половина кабінету міністрів складалася з людей нашої крови? Якби спікером Палати Репрезентантів була людина, яка з гордістю признавалася б до українського походження? Якби десятки генералів, послів і т. д. були — назвімо так — українськими людьми?

Вам це байдуже? А ось державному секретареві пошти в рр. 1933-40 і президентові Національного Комітету Демократичної Партії Джеймсові Фарлі це не байдуже. Він каже в передмові до книжки "It's Irish":[1] „Можуть називати себе американцями німці, італійці, англійці, поляки — а ми, ірляндці, будемо називати себе айриш-амерікен". І далі йде його аргументація,

(Закінчення на стор. 3-ій)

[1] Bob Considine: It's the Irish, Doubleday, N. Y., 1961.

о. Николай Вояковський

ШЛЯХАМИ НАШИХ ПРОЧАН...

(ПРОЩА ДО ВІДПУСТОВОЇ ІКОНИ МАТЕРІ БОЖОЇ ОДИГІТРІЇ В БОФФАЛО, Н. Й.)

(6)

„Радуйся Богородице Одигітріє, всіх і всегда наставляющих вірних, шествувати ко всякому пути спасительному". Такими гарними словами прославляє наша св. Церква Матір Божу Провідницю-Одигітрію. Вона Пресвята Богородиця наставляє своїх вірних дітей на всякі спасенні дороги.

Копія цеї ікони є в нашій новій Церкві в шкільному будинку. Ця ікона Божої Матері Одигітрії, має нагадувати нам, що як вона князям вказувала правильний шлях до перемоги і до слави, так і для нас нехай буде провідницею на шляху нашого життя.

Чому залюбки наші прадіди, батьки й матері, йшли милями босоніж на прощі до відпустових місць?

У відпустових місцях Господь Бог скоріше вислухає наших молитов. Буває часто, що люди навіщені тяжкою хворобою, складають обіт, відбути прощу до відпустового місця, якщо їх Господь Бог оздоровить. Такий обіт є успішний, доказом чого є численні благодарні пам'ятки у відпустових місцях.

Прощі спонукують вірних до повної й основної поправи життя. В подорожі люди забувають про клопоти і моляться побожніше. У відпустових місцях люди сповідаються щиріше зі своїх гріхів перед священиками, яких особисто не знають. Багато людей поправляють свої попередні сповіди, що були неважними, святотатськими. Тут сильніше ділає святий Дух і допомагає піднестися з упадку до побожного життя.

Проща є рівночасно покаянним ділом, бо з нею лучиться багато трудів і видатків. Проща є також прилюдним ісповіданням віри і є наглядним свідоцтвом життя людей на релігійних засадах. Безбожний чоловік напевно не йде на прощу.

Наш чотирнадцятиденний відпуст починається 30 серпня ц. р. вечером, о годині 6-ій відправою Молебна до Пречистої Діви Марії і сповіддю прочан. Відтак, кожного дня від години 6-ої рано до години 7-ої ввечері, є нагода до св. Сповіди, а в ранніх годинах нагода вислухати Службу Божу і нагода прийняти св. Причастя. В цьому чотирнадцятиденному відпустовому часі два рази будуть торжествені Богослужби в неділю 2-го вересня і в неділю 9-го вересня. Точний порядок буде проголошений у всіх наших часописах.

Учасники відпусту будуть мати нагоду переживати час відпусту в такому самому настрою, в якому ми переживали відпусти в Україні. Правда, ще не маємо відпустової церкви Матері Божої Одигітрії, бо церква покищо поміщується в мурах шкільного будинку. Правда, ще ікона Матері Божої Одигітрії не прикрашена хочби срібною ризою. Те все ще вижидає своїх жертводавців - добродіїв. Але в Бозі надія, що вкоротці те все буде сповнене. А одно є певне: що ніхто не пожаліє своїх трудів і видатків на прощу до Матері Божої Одигітрії в Боффало, бо знайде тут клаптик Рідної Землі і рідний настрій, якого колись ми дізнавали в наших відпустових місцях на Україні.

В цьому році минає 15 років, як почався виїзд українців - скитальців з Німеччини до нових місць сталого замешкання. Пригадайте собі, як ви всі щиро і гаряче молилися і благали Божу Матір про поміч, щоб щасливо перейти всі урядові перевірки і одержати дозвіл на виїзд за море. Пригадайте собі, як ви благально підносили руки перед іконами Матері Божої, щоб Вона вам помогла знайти другу вітчину, знайти спокійне місце і нарешті, після жахливих днів другої світової війни, жити нормальним життям. Пригадайте собі, що ви тоді обіцювали Божій Матері...

Правда, скоро проминули ті 15 років, ви вже маєте свою власну хату, і свій заощаджений гріш на чорну годину... І ваші діти вже в школах, а то і на своїх посадах. Дякувати Богові, живеться вам і свобідно, і достойно, і щасливо...

А тепер, я бувший ваш керманич духовного життя в Німеччині, ваш бувший душпастир, а відтак сповняючий обов'язки Апостольського Візитатора Українців - Католиків в Німеччині, я, о. Николай Вояковський, звертаюся до вас всіх з закликом до ваших добрих і щедрих сердець: допоможіть здвигнути прегарну церкву нашій Провідниці на дорозі нашого життя, Пречистій Діві Марії Одигітрії в Боффало, як виповнення акту вдячности супроти Небесної Неньки, що вислухала наших молитов і допровадила нас до правильного життя. Хай пам'яткою нашої вдячности стане прегарна, стилева українська церква, щоб впродовж століть була свідком нашого глибокого почитання Божої Матері — Цариці України. Відпустова церква, що в ній на першому місці красуватиметься копія чудотворної ікони Божої Матері Одигітрії.

Парохіяни церкви св. Отця Николая в Боффало здвигнули величавий мурований будинок для цілоденної, восьмиклясової початкової школи, кошти удержання школи — є це великий тягар, який свідомі і добрі парохіяни церкви св. Николая несуть, сплачуючи довги.

Церкву Матері Божої Одигітрії приміщено в шкільному будинку. Самі парохіяни не всилі збудувати нову церкву. Це розминалося б з ціллю, бо ця відпустова церква Матері Божої Одигітрії має бути виявом вдячности, подяки і просьби всіх нас, які сюди прибули з-за моря, як нові політичні скитальці, а не тільки місцевих парохіян.

Ця церква буде пам'ятником за наших рідних, що згинули як герої в обороні Церкви і Рідної Землі, і за тих в кайданах запроторених тільки тому, що вони були вірними дітьми Української Католицької Церкви. Ця відпустова церква Матері Божої Одигітрії має бути пам'ятником впродовж сторіч, над зрівнаними з землею могилами наших запроторених на заслання батьків, матерей, сестер і братів. Ця відпустова церква Матері Божої Одигітрії має стати пам'ятником нашого довір'я в поміч Божої Матері Одигітрії - Провідниці в дорозі нашого життя, що вкаже нам шлях, в свій час, до воскреслої Рідної Землі. Ця відпустова церква Матері Божої Одигітрії має стати для нас всіх тим якором на безмежному морю, щоб ми не пропали для нашої святої Церкви й для нашого Народу!

Оце моя остання відозва і заклик до вас, що колись я, як ваш духовний зверхник, підносив руки до Господа Бога і Небесної Неньки, та благав для вас кращої долі. Хай в цьому місті, де з Божої Волі і нашого Високопреосвященного Владики, працюю як душпастир, повстане збірно, всіма нашими силами, величня відпустова церква Божої Матері Одигітрії. У ваших серцях і у ваших щедрих руках є сповнення мною наміченого пляну. Дозвольте, щоб на склоні літ мого життя, я в цім нашім Соборнім Храмі міг до смерти підносити руки до Господа Бога і Небесної Неньки і благати для всіх вас, розсипаних по всьому краю, Божого благословення.

Відізвіться! Чим скоріше дайте свою відповідь, а своєю присутністю на цьогорічному Великому Відпусті в неділю 2 вересня, або в неділю 9-го вересня дасьте вияв своєї солідарности і своєї згоди для довершення великого діла! Хай по всьому краю, де тільки мешкають наші люди, залунає пісня до Пресвятої Діви Марії Одигітрії в Боффало, Н. Й.:

Всі йдем до Тебе, Божая Мати,
Чи молодії, чи то старі.
В Тебе рятунку для душ благати
У боффалівській церковці новій.

До Тебе грішні всі прибігаєм,
Змилуйся, змилуй, просим, благаєм,
Не дай пропасти і загибати,
Допоможи нам з гріхів повстати.

(Кінець)

Замість квітів на свіжу могилу довголітнього нашого члена
бл. п. СТЕФАНА ШУМЕЙКА
10.00 долярів
на пам'ятник Шевченкові складає
25-ий ВІДДІЛ УНСОЮЗУ

В ДРУГУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого
МУЖА і БАТЬКА
бл. п. Мирона МОСОРИ
будуть відправлені
ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ І ПАНАХИДИ
в НЕДІЛЮ, 19-го СЕРПНЯ 1962 р.
в НЮАРКУ, Н. Дж.:
в год. 12:00 вполудне,
в шкільній каплиці, при Сенфорд Евеню,
в НЕРОВСБУРГУ, Н. Й.:
на оселі оо. Василіян,
по відправі Служби Божої, в год. 10:00 рано.
ДРУЖИНА з Родиною

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА
СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ
В ГАНТЕРІ, Н. Й.
P. O. Box 284
МАЄМО ШАНУ ЗАПРОСИТИ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО НА
ПОСВЯЧЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ
СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ
в Гантері, Н. Й.,
що відбудеться
в суботу, дня 18-го серпня ц. р.
Обряду посвячення довершить Їх Ексцеленція, Преосвящ.
Кир Иосиф ШМОНДЮК,
Єпископ Стемфорду

Год. 11 перед полуднем — Архиєрейське посвячення церкви, тиха св. Літургія, проповідь і традиційне свячення овочів з нагоди празника Господнього Преображення.
На Службі Божій співатиме хор ім. Митр. А. Шептицького під мистецьким керівництвом п. Р. Левицького.
Год. 2 по полудні — Святочний обід з мистецькою програмою. Виступить: Хор ім. Митр. А. Шептицького та танцювальна група з Гемстеду під керівництвом п. Романа Петріни.

І. МАКАРЕВИЧ, І. КОБЗАР, Я. ПАЛАДІЙ — Члени Будівельного Комітету
о. Богдан ОСІДАЧ — парох-адміністратор

У сороковий день упокоєння
бл. п. АНДРІЯ ШИМАНСЬКОГО,
замість квітів на могилу,
15.00 дол. на Церкву-Пам'ятник в Бавнд Бруку, Н. Дж.,
складають
О. й І. КОРОВИЦЬКІ

Діяльність Відділу УККА в Сан Францісско

До активних українських громад у ЗДА належить невелика, бо всього тільки 110 родин, громада в Сан Францісско, де громадське життя є очолене Відділом УККА з його енергійною Екзекутивою. Коли візьмемо під увагу, що така мала громада в минулому році зложила понад тисячу долярів на пам'ятник Шевченкові у Вашингтоні і майже стільки ж на Народний Фонд, то побачимо цю здорову громадську активність на ділі.

Якщо б всі наші громади могли похвалитися такою високою жертвенністю, то наша спільнота в ЗДА могла б доказувати чуда, була б першою серед всіх етнічних груп, а її корисну діяльність відчула б наша поневолена Батьківщина та й ті, що її поневолюють.

Відділ УККА в Сан Францісско вкладає не мало енергії в працю на зовнішньому відтинкові та має прекрасні успіхи в поширюванні правди про Україну. За старанням Відділу, мейор міста Сан Францісско 22-го січня ц.р. вивісив на ратуші міста український державний прапор, про що й була прихильна згадка в „Сан Францісско Кронікл".

Недавно спільно з Відділом УККА в Денвері, Колорадо, видав інформативну брошуру про Україну п. н. "Ukraine", в якій є вміщена етнографічна карта України та в цікавій формі подані інформації під такими підзаголовками: Країна, Природні та індустріальні ресурси, Історія, Сучасний політичний стан, Культура, Релігія, Українці за границею та подана бібліографія про Україну.

Очевидно, це все подане в сконденсованій, але цікавій формі. Текст брошури провірив та одобрив Відділ УККА. Брошура видана на доброму папері і в такому форматі, що є вигідно пересилати її у листовних ковертах більшого формату.

Хто ближче цікавиться справою поширювання правди про Україну той знає, як потрібною та корисною є така брошура та як вона приєднює читачів до більших праць про Україну. Загально відомо, що в нинішньому часі в Америці не тільки широкий загал, але також і студенти університетів не мають достатньо часу на читання. Це, мабуть, є головною причиною, що по університетах та коледжах студенти широко користуються короткими книжечками з різних ділянок науки. Добре зредагована брошура може бути дуже корисною, бо з неї читач може пізнати основні та правдиві факти про Україну.

Після видання брошури прийшла нагода використати її. До Сан Францісско приїхали українські танцюристи з Києва, які виступали в репрезентативному театрі. Їх виступи бачили понад 15 тисяч американців. Відділ УККА за дозволом поліції під час виступів роздавав цю інформативну брошуру. Сама роздача брошури відбувалась мирним способом. Ніхто і думки не мав виступати проти українських танцюристів. Зроблено тільки те, чого вони не можуть зробити — сказати правду про Україну. Біля всіх трьох входів до театру стояло по парі: дівчина в українському народному одязі та чоловік в чорному. Вони роздавали брошури, якими гості цікавились так, як і танцюристами. Захоплення українським народним танком сприяло заінтересуванню брошурою, яку гості перечитували, передавали одні одним, а відтак забирали з собою. Роздано коло 7,000 примірників книжечки.

Відділ УККА також реагує на неправдиві інформації про Україну, які часом появляються в газетах в Сан Францісско. Таке спростовування за підписом голови Відділу УККА було поміщене в "Examiner", який назвав українських танцюристів „руськими".

Цього листа з "Examiner" передрукував російською мовою російський щоденник в Сан Францісско „Новая Заря", без коментаря.

К. К.

● Південнокорейський військовий уряд проголосив амнестію, у висліді якої 399 в'язнів будуть звільнені з тюрми і 161 будуть зредуковані їхні вироки. Політичні в'язні виключені з-під амнестії.

Дві зустрічі з польськими скавтами на Джемборе

В 1929 році відбулося світове Джемборе в Арров Парку коло Беркінгеду в Англії.

Західня Україна - Галичина, по першій світовій війні, проти волі народу була насильно влучена до Польщі. Український Пласт ввесь час був під особливим доглядом польської влади, яка ступнево його розв'язала.

Верховна Пластова Команда у Львові, під проводом проф. С. Левицького, не могла при такому стані вислати самостійну делеґацію на Джемборе. Вона звернулася до мене, як зв'язкового на ЧСР, щоб я поробив заходи для вислання делеґації українських пластунів та заступав Український Пластовий Улад на Джемборе в Арров Парку.

Перевести в життя це доручення не було легко. Ми не хотіли включатися в чеську делеґацію, а окремо наш виїзд утруднювався тим, що ми всі були бездержавними громадянами.

Кількакратні відвідини в англійського консула в Празі не мали успіху. На наші бездержавні пашпорти консул не хотів дати віз.

Зовсім несподівано виратував нас допис в англійському журналі, де було уміщено перелік делеґацій різних народів, що запрошені на Джемборе. В тому списку були подані русскі еміґранти.

Я пішов з цією газетою ще раз до консула і досить подернервовано виявив наше невдоволення, що українських еміґрантів інакше трактують, як москалів. При тій нагоді, у свідомості, що й так успіху ми не будемо мати, я додав, що був поручником армії союзної з Англією, що маю бойові відзначення, а тепер ось як нас трактують.

Моя, не зовсім мила, розмова несподівано була зворотною у наставленні консула. Він у російській мові став випитувати мене, де я був, на якому фронті, під чиєю командою і т. д. Розмова так скінчилася, що ми всі дістали візи на виїзд до Англії.

Делеґація була невелика. Нас було трьох: проф. К. Подільський з Жевниць, студент університету Б. Алиськевич з Праги й автор цих рядків з Ужгороду. Ми негайно зібралися й виїхали. Всі видатки покривали з власних засобів. На кораблі, що перевозив нас через канал Ля Манш, їхало багато скавтів різних національностей. Між ними була й група поляків з Варшави.

На скавтових одностроях у кожного делеґата над лівою кишенею сорочки була пришита стяжка з написом краю походження. У нас був напис: „Україна" латинськими буквами.

Цей напис побачили польські скавти. Їх провідник п. Карпінський підійшов до мене з запитом: „Яку Україну ви панове репрезентуєте"? Моя відповідь була проста: „Український Пласт в Галичині й ЧСР".

Шкода, що не можна було зафіксувати, як вбивчо вплинуло це на п. Карпінського. Його заява: „Ми ще побачимо, чи ви будете на Джемборе"? — свідчила, що будемо мати нові труднощі.

Які заходи робив братерський поляк - скавт нам не відомо, але вони були, бо про це оповідав мені начальний скавт А. Свойсік.

На Джемборе ми були. Виконали доручення ВПК, як могли найкраще. Про це я реферував у Львові ВПК, у ширшому числі присутніх. Це була перша зустріч з п. Карпінським.

В 1947 році на світовому Джемборе в Муассон у Франції українська делеґація була більш чисельна. З англійської зони з таборів ДП виїхало 30 осіб, з того 25 юнаків, з американської зони 16, всі старші пластуни і з Франції прилучилося двох.

Хто б то міг припускати, що 13 серпня до мого шатра прийде з візитою від польських скавтів п. Карпінський, той самий, що 18 літ назад мав описану вище розмову.

На це Джемборе польські скавти не були допущені. Вони таборували десь недалеко і без одностроїв відвідували Джемборе, як звичайні гості.

З п. Карпінським відбулася досить довга розмова в присутності пл. сен. Яри Гладкого і пл. сен. д-ра В. Помірка.

Торкалися вона різних подій та співвідношення між нами й поляками. П. Карпінський признався, що він належав до Головної Команди Польських Скавтів і що він також причинився до розв'язання Українського Пласту в Галичині.

Його власноручний запис у моєму деннику ствержує, що наша друга зустріч відбулася у значно гіршій ситуації для польських скавтів та у корисній зміні для дальшого розвою Українського Пласту.

пл. сен. Леонід Бачинський

Тиждень Поневолених Націй в Бостоні, Мас.

Тиждень Поневолених Націй в Бостоні започатковано підписанням губернатором стейту Джаном Е. Волпі проклямації про Тиждень Поневолених Націй 10-го липня 1962 р. в присутності представників поневолених націй: українців, лотишів, мадярів та поляків. Це був перший раз в нашому стейті, що губернатор видав проклямацію з цієї нагоди. Українську групу очолював голова місцевого Відділу УККА Орест Щудлюк.

Саме відзначення Тижня Поневолених Націй окремим вічем відбулось в неділю 15-го липня о год. 2:30 по полудні в Джон Генкок Гол при 188 Берклі вул, яке зорганізував Американський Інститут при співпраці всіх поневолених національних груп.

Головними промовцями на імпрезі були: д-р Деніел А. Полінг, редактор Християнського Часопису, та представник поневолених націй п. Орест Щудлюк.

Імпрезу започатковано виконанням американського гимну та молитвою. Представник Американського Інституту п. Освалд А. Блюміт відчитав проклямацію Тижня Поневолених Націй.

Мандолінова оркестра Відділу ЮСУМА під проводом п. Миколи Калініченка відіграла „Америка Бютіфул" та кілька українських народних пісень, за що присутня публіка винагородила її рясними оплесками.

Промовці на імпрезі пропонували таке: піддержку для створення Комітету Поневолених Націй, закликаючи кожного, щоб написав в тій справі листа до членів Конґресу; піддержку для створення Академії Волі; створення постійного Комітету Поневолених Націй в Бостоні.

Ці пропозиції були включені до резолюцій, які були вислані до членів Конґресу та преси.

Українська група на імпрезі була найбільша. Місцеві англомовні щоденники помістили дописи про імпрезу.

І. К.

Сенатор Мартин проти збільшення поштових оплат від часописів

Вашингтон. — Сенатор-республіканець Трустон Б. Мортон із Кентаки, промовляючи в Сенатській Поштовій Комісії, гостро виступив проти урядового законопроєкту збільшити поштову оплату від часописів. Сенатор Мортон сказав: „Вільну пресу можна знищити двома способами: цензурою або великою оплатою за її поширення. І тому не робімо помилки і не ліквідуймо вільної преси за допомогою високих поштових оплат". Мортон висловив віру в те, що Сенатська Поштова Комісія скреслить із урядового законопроєкту той пункт, де говориться про більші оплати від часописів. Коли Комісія цього не зробить, то сенатор Мортон обіцяв внести окрему поправку в цій справі під час дебат в повному Сенаті.

Англо-Франко-Українська Держава в Канаді?

(Закінчення з 2-ої сторінки)

чому він не хоче зректися того додатку „айриш". Ось вам приклад на занік етнічних груп в Америці!

Може пригадуєте, як в 1961 році проф. Тойнбі, промовляючи в Монтреалі, висловив погляд, що антисемітизм найкраще перебороти асиміляцією жидів, зокрема їх кровним перемішанням через мішані подружжя. Проф. Тойнбі дістав відповідь від собору рабінів в Ню Йорку[2], які давнім і дуже ефектовним жидівським способом запитали англійського вченого, а чому він пропонує асиміляцію жидам, а не рекомендує її англійцям? Чи ця відповідь також приклад на те, що етнічні групи в рамах американської нації не існують і не бажають існувати?

[2] New York Herald Tribune, May 12, 1961.

На цьому закінчуємо характеристику етнічних відносин в ЗДА. Вона була дана тут на те, щоб стати головним свідком для нашої програми збереження української національної групи, як окремого і вічного елементу американського і канадійського народів.

У липні 1961 р. відбулося в Вінніпеґу величаве свято в честь Тараса Шевченка і з нагоди 70-ліття приїзду до Канади першого українського іміґранта. Відзначаючи ці святкування на сторінках провідної канадійської фінансової газети „Фінаншел Пост", журналіст Д. К. Едмондс писав: „Як група, українці стоять віч-на-віч з дилемою, яка, зрештою, відкривається перед кожною здібною меншиною, що не знає жадних перешкод: вони можуть асимілюватися до загалу і при тому втратити свою окрему культуру, або зберегти свідомість своєї окремішности і використати всі можливості, щоб додати до загальної культури Канади свою індивідуальну частку".

І справді, який шанс виберуть за свій амбітні українці? Шанс слави чи повного жолоба?

Кінець.

Ділимося сумною вісткою
з Приятелями та Знайомими, що дня 6-го серпня 1962 р., за Волею Всевишнього, по тяжкій і довгій недузі, відійшов у Вічність, на 66-му році життя наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ДІДУНЬО і ТЕСТЬ
бл. п.
Микола МАРКОВСЬКИЙ
бувший член НТШ у Львові,
громадський діяч у Стрию і Галичині, член УВАН на еміґрації.
Похорон відбувся в Дітройті, дня 9-го серпня ц. р.
Горем прибиті:
МАРІЯ — дружина
ОКСАНА САВКІВ — донька з чоловіком ВОЛОДИМИРОМ
ЛЯЛЯ ПАТЕРИН — донька з чоловіком БОГДАНОМ
МАРКО, ЮРКО і ХРИСТИНА — внуки

Ділимося сумною вісткою
з Приятелями та Знайомими, що дня 13-го серпня 1962 р., в год. 6:30 вечора, несподівано відійшла у Вічність, на 53-му році життя,
бл. п. ОЛЬГА НОВИЦЬКА
з дому Яковкевич
дружина о. архипрезбітера
Української Православної Церкви в Америці, настоятеля Свято-Софійської Церкви в Шикаго, Олександра Новицького.
СЛУЖБА БОЖА і ПАНАХИДА — відбулися в українській православній церкві, дня 16-го СЕРПНЯ ц. р. в Port Arthur, Ont., Canada. — Тіло Покійної буде перевезене на український православний цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.
ПОХОРОН — відбудеться в СУБОТУ, дня 18-го СЕРПНЯ ц. р., в год. 12:30 по полудні, на українському православному цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж.
Горем прибиті:
РОДИНА

Іван Боцур, Дітройт.

За центральне плянування й керівництво у національному вихованні нашої молоді на чужині

(4)

Це саме зустрічається і в інших виданнях, які можна б використати при вихованні. Наприклад, у виданні „Українські танці" Степового, подано хороводи і танці, але не подано ані нот до тих хороводів, ані нот до танців. В підручнику танців Авраменка подано аж 192 назви різних танцювальних кроків до українських танців, але їх може зрозуміти лише той, хто колись мав щось спільного з українським танком. Тому не можна скористати й з усіх 18 поданих там танців. Такі самі недомагання стрічаємо і в різних сценках. Подано там різні пісні, але немає нот, немає вказівок щодо сцени, вбрання, масок (для звірят) і т. п. А нам не вільно недоцінювати ваги пісень, танків, хороводів, сценок та всяких інших імпрез, зокрема українського (але правдивого) строю.

Щодо ваги цього, я сам мав нагоду переконатись, ведучи в Німеччині дві українські суботні школи. Потвердження цього знайшов і в дописі п. Денисенка з Австралії („Світло" — березень 1956), де він пише: „У нашій школі ми впровадили предмет „Українське народне мистецтво" — українські народні танці й вишивки. Ці речі діти люблять понад все. Українське народне мистецтво стало поштовхом до зацікавлення дітей і іншими предметами, як українська мова, історія й географія." Це було в 1956 році. А от що пише роджена в Судбурах Онися Марунчак („Новий Шлях" з 4 серпня 1962): „Але я певна, що коли ми всі будемо більше працювати над собою, більше вчитися нашої пісні, танків і т. д., то більше наших українців будуть горнутися до свого рідного".

Тому то ці предмети мусять становити інтеґральну частину програми українського національного виховання, але впарі з цим треба підготовити й відповідні підручники та посібники.

А тепер загляньмо до третьої програми, виданої Шкільною Радою — „Українознавство в школі — програма й дидактика" проф. д-ра К. Кисілевського, видана в 1955 році.

Це є, як подає автор „програма навчання українознавства в народних, середніх і вищих школах та курсах". Вона обіймає такі предмети:

Українська мова з загальним українознавством (по клясам); Українознавство в англомовних групах по групам (клясам). Програма навчання і розподіл предметів на вищому курсі українознавства; Українська мова; Українська література; Літературні теми й лектури до вибору; Мистецтво України; Історія українського театру; Етнографія.

Далі йде „Дидактика українознавства".

Як мету навчання подає автор: 1) практичне засвоєння української мови, 2) пізнання основ української історії, географії, літературної та мистецької творчости, 3) розбудження любови до України й пошани до всього людства, зокрема до нашої нової Батьківщини."

Це рівнож перелік основних питань, що становлять зміст поодиноких предметів, без місячного розподілу предметів і шкільних зайнять, як це має „Рідна Школа", що дуже облегшує працю вчителя.

Запізнаймося для цілости питання й з програмою для парохіяльних шкіл, яку обговорено в згаданій на початку статті інсп. Ясінчук. Програма ця, затверджена в 1961 р. Архидієцезіяльною Радою Візантійського обряду, є програмою „навчання українознавчих предметів з окремим узглядненням української мови". Завданням її є:

„1) Допомогти дітям висловлюватися по-українськи в слові й письмі легко, виразно й природньо; 2) Ознайомити дітей з визначними українськими письменниками, розвинути любов до їх писань і вправність читати їх розумово; 3) Розвинути розуміння й глибоку пошану до української культури; 4) Зіставляти мову у взаємовідносиненні з іншими предметами (кореляція), як релігія, історія, географія, музика, добираючи для цього відповідний матеріял; 5) Розвинути розуміння й доцінювання граматичної побудови української мови..." На кінець автори цієї програми бажали б, щоб покінчені студенти, „як українці, на основі чеснот їхньої історії й культури, їхньої мови, обряду, їхнього знання умов тут і поза межами набули потрібних прикмет, щоб стати навіть провідниками..."

Це, як з повищого бачимо, рівно ж стоїть на першому пляні навчання. Не можемо сподіватися від дитини, щоб вона любила читати українських письменників, розуміла і мала пошану до української культури, коли не виховаємо її перед тим в любові до всього, що рідне. Тоді ми не стрінулися б із випадком, коли абсольвентка українознавчої школи сказала: „Ай гейт юкреніен ленґвідж". Вона цього ніколи не сказала б, якби була вихована в українському дусі, якби чулась українкою. Нехай це буде виїмок, але він потверджує вимогу поставити в наших школах на перший плян національне виховання.

Потішаючим у згаданій програмі для парохіяльних шкіл є те, що в ній передбачено обов'язковий дитячий садок від 5 року життя, чого немає ані в програмі „Рідної Школи", ані в програмі Шкільної Ради УККА, а є натомість у програмі, виданій ЦПУЕН в Німеччині, де передбачено дитячий садок від 3 до 6 років.

Чи передбачений у парохіяльних школах дитячий садок є українським дитячим садком з українською мовою, піснею, танками і імпрезами? З дальших пояснень виходилсо б, що так. Це належить привітати з великим признанням, ще краще було б, якби цей український дитячий садок при парохіяльній школі тривав не рік чи півтора, а два, три роки, щоб діти опанували добре українську мову, вжилися в українське середовище і полюбили все, що рідне. З цього українського дитячого садка діти перейшли б до дитячого садка з англійською мовою навчання для вивчення англійської мови і підготовки до школи, веденої вже — попри школу українознавства — в англійській мові.

Знаю таку родину, в якій хлопець до 5-го року життя говорив лише по-українськи. Перед тим, як записати до школи, віддали його на півроку до американського дитячого садка, щоб там увійшов в товариство американських дітей та навчився англійської мови. Діти прийняли його до свого товариства дуже радо і за півроку він опанував настільки англійську мову, що в школі не мав найменших труднощів і вже в першому році став одним із найкращих учнів.

(Закінчення буде)

Українець одержав високе французьке військове відзначення

Париж. — Часопис „Українське Слово" з дня 12 серпня ц. р. подав повідомлення, що 14 липня, в день французького Національного Свята, в Ліоні одержав високе французьке відзначення — Орден Почесного Леґіону — українець Дмитро Клим, член Т-ва „Відродження" в Ліоні. Декорування провів у рамах військової паради ген. Жіру, командант Ліонської Військової Округи. Д. Клим — уродженець Зеленої Буковини, був підстаршиною Другого Українського Батальйону в складі Французьких Внутрішніх Сил (ФФІ) і — як каже офіційний текст акту призначення нагороди — „боровся льояльно й відважно за визволення Франції". В боях проти решток одної німецької панцерної дивізії, підстаршина Дм. Клим був важко ранений у Шо-ле-Пассаван, де впало геройською смертю 6 українських вояків. Вже 1946 року п. Д. Клим отримав високе відзначення — Медай Мілітер, а тепер отримав найвище відзначення, що його може мати підстаршина Французької Армії — Орден Лицаря Почесного Леґіону. Дмитро Клим, не зважаючи на частинну інвалідність, вибився працею власних рук на гарне становище і є власником та директором конфекційної фабрики, яка сьогодні затруднює 30 робітників.

Бен Белля конферує із шефом штабу армії, що його намагався усунути Бен Кедда

Альжир. — До столиці Альжиру прибув 14-го серпня ц. р. під охороною і, мабуть, на доручення Політичного Бюра полковник Бумедієн, шеф генерального штабу альжирської армії. Приїхав він літаком на столичне летовище в цивільному одягу і заявив, що мета його відвідин цілком особиста, але із факту, що на летовищі його вітав член Політичного Бюра Гадж Бен, як теж співробітники Бена Беллі, здогадуються, що Бумедієн був викликаний Беном Беллею для нарад в справі переформування повстанських загонів у регулярну армію. В останньому конфлікті між альжирськими націоналістичними провідниками полковник Бумедієн був одним із найбільш завзятих прихильників Бена Беллі і запеклим опонентом прем'єра Тимчасового Уряду Бена Кедди. Бен Кедда намагався був усунути полк. Бумедієна із посту шефа генерального штабу, і навіть позбавив його і його співробітників військових титулів за несубординацію, але полк. Бумедієн, підтримуваний Беном Беллею, відмовився уступити і далі виконував обов'язки шефа штабу. Полковник Бумедієн мав би діяти далі офіційно, під наглядом Політичного Бюра аж до часу виборів, до яких виставлятимуть кандидатів члени Політичного Бюра спільно з командантами шістьох військових округ Альжиру.

ВІСТІ З КАЛІФОРНІЇ

Школа танків Михайла Гири

Вже від довшого часу без ніякого розголосу й самореклями існує в Лос Анджелесі постійний вишкіл українських дітей і підростків в танцювальному мистецтві. Із власної ініціятиви з любов'ю і самопосвятою віддається цій громадській культурній справі п. Михайло Гира, цей уже немолодий та скромний майстер українського народного танку. Найбільшою нагодою для показу успіхів своєї школи п. Гира вважав великий базар-пікнік, влаштований українською католицькою церквою в неділю, 5-го серпня.

Розпочато день польовою Службою Божою в присутності величезної маси українців з усіх кінців міста. Пізніше на сцені пікнікової залі виступили молоді, малі та найменші танцюристи школи п. М. Гири, разом 19 осіб: десять хлопців і дев'ять дівчат. В програмі були: „Аркан" у виконанні самих хлопців: Олесь Лимонченко, Славко Лимонченко, Левко Касперський, Петро Сильчак, Марко Окрушко, Стефан Кручковський, Іван і Василь Дах, Іван Ковалик і Кароль Сильчак; „Гони-вітер" і „Козачок" у виконанні старших і найменших дівчаток: Маріяна, Ірина і Галя Дах, Сузанна Вобгасіян, Марійка Михайлів, Оля Божик, Олена Сильчак, Стефанія Никі і Оля Лимонченко. „Коломийку-сіянку" виконали шість пар, а крім того, виступаючи в групових танках, виконали сольові точки: Андреа Окрушко — „Гони-вітер", Вікторія Никі — „Козачок" та Богдан Божик — „Чумак".

Не роблячи порівнянь щодо майстерности кожного виконавця, бо занадто різноманітний щодо віку цей танцювальний ансамбль по своєму складі хлопців і дівчат, слід підкреслити красу всіх виконаних танків, а деякі з них були майстерні.

Українській Централі в Лос Анджелесі — УКО слід звернути особливу увагу на цю школу та прийти панові Гирові з усією можливою підтримкою, бо ж в його школі вчаться танцювального мистецтва діти батьків усіх існуючих церковних громад в Лос Анджелесі. Танцювальні проби відбуваються в приміщенні при св. Володимирській православній церкві.

Щодо самого пікніку-базару, то ця вдала імпреза закінчилася ввечері загальними танцями та льосуванням премій, серед яких були досить коштовні, як бонд на 500 дол. або новий телевізійний апарат і т. п.

Іван Овечко

ПОШТОВИЙ ВІЗ, ПОГРАБОВ АНИЙ НА 1,500.00 ДОЛЯРІВ

Стейтова поліція в Рандолфі, Масс. оглядає поштове вантажне авто, з якого озброєні в кулемети бандити забрали півтора мільйона долярів.

● **23-річний японець** Кенічі Горі з Осаки, який прибув до Сан Франсіско у вітрильному човні, бажає залишитися тут два роки, щоб докладно опанувати англійську мову. Але імміґраційний уряд має клопіт із ним, бо він не має пашпорту, візи, посвідок про щеплення, ані фондів на життя. Поки вирішиться його доля, він житиме під опікою японського консуляту.

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „Свободі"

В Дітройті похоронили Зенона Тарнавського

Кілька сотень українських громадян здалека і зблизька супроводили родину і найближчих друзів померлого несподівано на 49 році життя письменника Зенона Тарнавського, який закінчив ненадійно життя в середу 8-го серпня.

Похорон в Дітройті став величавою маніфестацією жалоби всієї української громади Дітройту, серед якої довгі роки працював померлий. Похоронних обрядів довершив Всч. о. Ґавліч. Під час Панахиди співав хор під диригентурою близького друга померлого, проф. Юрія Лаврівського з Боффало. Домовину несли близькі друзі померлого М. Дужий, М. Климишин, М. Дмитренко, М. Кавка, Ю. Тис і О. Лисяк.

В церкві, після заупокійної Служби Божої, виголоссив жалібну проповідь о. Ґавліч, ЧСВВ, згадуючи світову релігійну драму про людину і її смерть „Дійство про чоловіка", яку минулого року переклав і поставив на сцені в Дітройті і Торонті покійний.

Над гробом промовляли М. Климишин від Організацій Визвольного Фронту і Проводу ЗЧ ОУН, Ю. Тис від Інституту Української Культури і артист В. Карпяк від акторів Львівського Оперного Театру. Від місцевої Філії УККА Дітройт — Схід промовляв інж. Тустанівський, а іменем ближчої і дальшої родини, дякував присутнім за участь в похоронах мґр. М. Дужий.

Заходами Інституту Української Культури в Дітройті видадуть посмертну збірку творів померлого письменника. Для цієї цілі вже створено відповідний фонд. **О. Л.**

Відбулася конференція провідних українських футбольних клюбів на Сході ЗДА

В неділю, 12-го серпня, відбулася конференція представників трьох українських футбольних клюбів, а саме УСК Ню Йорк, УСО „Тризуб" — Філядельфія та Уст „Чорноморська Січ" — Ньюарк. Конференцію відкрив голова Ради Директорів УСК-у д-р Восвідка, а проводив нарадами голова СУАСТ — Схід д-р Е. Жарський.

Представники клюбів ще раз підчеркнули беззастережну підпорядкованість Українській Спортовій Централі й її делеґатурі, яких визнають своїм центральним проводом та винесли такі рішення: скріпити спортову діяльність клюбів у всіх можливих ділянках спорту, подбати про виховання нарибку — доросту, який прийшов би на зміну теперішнім змагунам клюбів, і створити окрему ланку репрезентативних футбольних дружин, які розігравали б між собою змагання за чашу.

Наради велися під знаком наладнання тісної співпраці клюбів зі СУАСТ та співпраці поміж клюбами. **А.**

● **Індійський парлямент** ухвалив признати прем'єрові Неру, після його одногодинної промови, повну свободу діяння в полагоджуванні територіяльного конфлікту між Індією і комуністичним Китаєм. Прем'єр обіцяв парляментові, що уряд не зробить в цьому напрямку нічого, що могло б принести неславу Індії. Відповідаючи на закиди критиків, що уряд веде надто нерішучу політику у відношенні до комуністичного Китаю і хоче вести переговори в той час, як комуністична аґресія триває, Неру заявив, що теперішня ситуація не дозволяє на ведення переговорів, але не виключає можливости попередніх розмов, спрямованих на зменшення напруження.

● РОЗШУКИ ●

Пошукую брата **ВАСИЛЯ СИВУЛИЧА**, який приїхав до Канади в 1922 році. Хто знав би про нього, або він сам, проситься писати на адресу:
Eva LODYCZKA
103 Spencer Avenue
Clifton, N. J., USA

Катерина ЖУК пошукує сина МИХАЙЛА ЛЕВИЦЬКОГО — Дмитровича, із села Жаготин, область Перемишль, який виїхав на працю до Німеччини, а маму переселили в Тернопільську обл. Хто знав би про його долю, його адресу, або він сам, прошу ласкаво писати на адресу:
W. YURKIW
51 Banta Ave.
Garfield, N. J.
Заграничні часописи прошу про передрук.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 18-го СЕРПНЯ 1962:

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 117, в год. 7:00 веч., в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів, при 33 Іст 7-ма вул. — Р. Іваницький, секр.

ПАССЕЙК, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 42, в год. 7:30 веч., в УНДомі, при 237 Hope Ave. — В. Марущак, рек. секр.

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. — Місячні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 206, в год. 7:00 веч., в парафіяльній залі, при 74 Герріс Еве. Проситься всіх членів прибути на час. — Є. Тепер, секр.

НЕДІЛЯ, 19-го СЕРПНЯ 1962:

БРІДЖПОРТ, Конн. — Місячні Збори Т-ва „Українська Січ", Відд. 59, в год. 2:00 по пол., в УНДомі, під ч. 500 Ґалет вул. Проситься всіх членів прибути на час, щоб обговорити справу поїздки автобусом на Союзівку в дні 16-го вересня ц. р. Хто з членів або членок Відділу бажав би туди поїхати, прошу зголошуватися в Управі Т-ва. — Управа.

ТАРЗАН, ч. 4891. Влазять на корабель!

Безсильний протиставитися, вартовий на шкуні Дейвіда Стіла впав від ударів Екюта...

А після того дикий виклик залунав з інших горлянок, коли Тарзан і решта його дикої групи вилазила на корабель!